

ПЕДАГОГІКА

УДК 371.134:811(07)

Олена Галай

(Умань)

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ
МІЖНАЦІОНАЛЬНИХ СТОСУНКІВ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ**

В статті висвітлюються результати досліджень проблеми формування культури міжнаціональних стосунків студентів. Розглядаються теоретико-методологічні основи формування культури міжнаціональних стосунків. Проблема міжнаціональних стосунків розглядається з точки зору культурологічного, етносоціологічного та культурологічного підходів.

Ключові слова: культура міжнаціональних стосунків, студентська молодь, соціокультурні умови, загальнокультурний розвиток, духовний розвиток, етнічна самосвідомість.

The article highlights the investigation into the problem of forming interethnic cultural relations of university students. It examines the theoretical and methodological bases of forming the culture of interethnic relations. The problem of interethnic relations is considered from the point of view of cultural, ethnosociological and cultural approaches.

Key words: culture of inter-ethnic relations, students, social and cultural conditions, cultural development, spiritual development, ethnic identity.

Культура міжнаціональних стосунків є невід'ємною складовою духовного розвитку студентської молоді. Проблема міжнаціональних стосунків є передумовою забезпечення державної безпеки, гармонійного розвитку національної свідомості та гідності, а також міжкультурної комунікації в сучасних умовах розбудови держави.

Зазначена проблема набуває особливого значення в студентському віці, коли активізуються процеси формування повноцінної особистості: здійснюється вибір базових загальнолюдських цінностей та життєвих орієнтирів, визначаються світоглядні позиції та пріоритети, проектується вектор особистісної та професійної спрямованості. І саме в період формування соціальної зрілості помітно актуалізується питання етнічної самосвідомості та міжкультурної взаємодії.

З огляду на те, що Україна є багатонаціональною державою, у вищих навчальних закладах традиційно навчаються студенти різноманітних національностей із різних країн світу. І тому саме студентство являє собою мозаїчну картину національного багатства різних культур. Така взаємодія передбачає високу культуру міжнаціональних стосунків, а також прагнення до толерантної співпраці та співіснування.

З урахуванням особливостей соціокультурних умов сьогодення України, необхідністю стає дослідження специфічних рис культури міжнаціональних стосунків студентської молоді, які дозволяють розглядати її в контексті загальнокультурного, духового розвитку особистості студента.

Надзвичайно важливим компонентом, який допомагає зрозуміти сутність культури міжнаціональних стосунків, є етнічна самосвідомість – усвідомлення спільнотою або окремою людиною своєї національної (етнічної) належності, спільності історичної долі, специфічності геополітичних, культурних, соціальних, історичних чинників [1, с. 87]. Проте, цей комплекс етнічних уявлень особистості про саму себе містить і стереотипи та настанови стосовно представників інших етносів. Тому процес формування культури міжнаціональних стосунків студентів повинен базуватися на усвідомленні об'єктивних чинників розвитку міжкультурних стосунків у сучасному світі.

При визначенні рівня культури міжнаціональних стосунків студентів потрібно брати до уваги протиріччя між почуттям гордості за свою державу та

етнос і важливістю визнання самобутності іншої етнічної культури. Прагнення міжкультурної комунікації, що налаштована на діалог культур, на жаль, конфронтує з гострими формами міжетнічних конфліктів. І, зрештою, завжди існує розбіжність між загальнолюдською культурою та національною культурою. Як слушно зазначає Г.У.Солдатова, «гідність, гордість, образи, страхи є найважливішими критеріями міжетнічного порівняння» [2, с.49].

Сучасна студентська молодь знаходиться в найсильнішій духовній кризі, що проявляється у домінуванні цінностей споживання, насильства, влади, жорстокості, нехтування ідеалами духовності. Тому студенти, сприймаючи зміст світової людської культури, вбирають з неї те, що вбачають цінним для себе цінним та значущим. І чим багатший діалог особистості з світовою культурою та культурою інших націй, тим ширші перспективи формування та розвитку індивідуальної культури міжнаціональних стосунків.

Отже, для досягнення ефективності формування культури міжнаціональних стосунків студентів, доцільно включити в систему виховної роботи у вищому навчальному закладі такі види діяльності, які пов'язані з міжетнічними контактами, міжкультурною комунікацією, а також заходи, що відбуваються в полікультурному середовищі.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Надольний І. Ф. Національна самосвідомість як чинник розвитку духовності українського суспільства /І. Ф. Надольний // Наук. вісн. Держ. акад. статистики, обліку та аудиту. - 2003. - Вип. 1. - С. 80-87.

2. Солдатова Г.У. Психологія міжетнічної напруженості. М.: Сенс, 1998. - С.40–63.